

RUIMTE VOOR ELKAAR

Verkiezingsprogramma Delfland 2023

ChristenUnie | SGP

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Onze speerpunten.....	5
Onze kandidaten voor het waterschapsbestuur	6
Het waterschap werkt in dienst van de samenleving	7
Het waterschap biedt perspectief aan Landbouw en Economie	8
Het waterschap bevordert de gezondheid van mens en dier.....	9
Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water	12
Het waterschap werkt klimaatbestendig	13
Het waterschap werkt circulair en energieneutraal	14
Het waterschap zorgt voor natuur en milieu	15
Het waterschap brengt water en recreëren samen	16
Het waterschap gaat verantwoord om met uw geld.....	17

Lange droge perioden en momenten waarop veel neerslag in korte tijd valt wisselen elkaar af. Dat hebben we kunnen zien in het afgelopen jaar. Dit vraagt ruimte, ruimte voor water en ruimte voor elkaar in Delfland. Wij willen ons inzetten voor leven met schoon en veilig water. In dit verkiezingsprogramma leggen we uit waarom het belangrijk is om bij de waterschapsverkiezingen uw stem op ChristenUnie-SGP Delfland uit te brengen.

Het waterschap gaat ergens over!

Zonder water groeit er niets. Zowel de mens, de natuur als de economie kunnen niet zonder water. Het waterschap heeft drie hoofdtaken¹:

1. Veilige dijken
2. Voldoende en schoon oppervlaktewater
3. Zuiveren van rioolwater

Dit zijn heel belangrijke randvoorwaarden voor ons land om goed te kunnen leven en werken. Ook zijn waterschappen cruciaal in het meewerken aan de grote opgaven zoals het veranderende klimaat.

Dit is onze motivatie

Wij geloven dat onze Schepper ons de zorg voor de aarde toevertrouwd heeft. Deze opdracht motiveert ons om ook vanuit het waterschap eraan bijdragen de aarde goed door te geven aan onze kinderen. Wij zetten ons in voor een waterschap dat dienstbaar is aan inwoners en bedrijven. Wij geloven oprecht dat we de uitdagingen waar we voor staan niet alleen als overheid kunnen oplossen. We willen inwoners en bedrijven in staat stellen om daarin zelf ook het verschil te maken.

Zo doen we ons werk

De ChristenUnie-SGP Delfland staat voor een sterk, verantwoord en transparant waterbestuur, nu en in de toekomst. Wij doen dat door weloverwogen keuzes te maken, kosten beheersbaar te houden en samen te werken met inwoners, bedrijven, andere overheden en belangenorganisaties. We gaan actief op pad in de regio, in gesprek betrokkenen. Goede oplossingen en ideeën komen niet alleen achter een bureau vandaan, maar juist ook uit het veld. Alleen zo kan de overheid bijdragen aan een toekomstbestendig gebruik van onze omgeving. Het waterschap moet zich dan ook niet beperken tot zijn hoofdtaken, maar met een brede blik kijken naar de problematiek van vandaag en morgen. In het regeerakkoord is opgenomen dat water en bodem sturend worden bij ruimtelijke planvorming². Daarin ligt ook een belangrijke opdracht voor de waterschappen. Wij staan voor schoon en veilig leven met water in ons gebied.

Ook bij de verwerking van afvalwater staan de ontwikkelingen niet stil. Door grondstoffen en energie te winnen uit het afvalwater kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van een duurzame en circulaire economie. De investeringen die we nu doen zullen moeten leiden tot maatschappelijke opbrengsten in de toekomst.

¹ De formele naamgeving van deze taken is waterkeringenbeheer, watersysteembeheer en afvalwaterzuivering. Daarnaast zijn aan verschillende waterschappen door de provincie ook nog neventaken opgedragen.

² <https://www.parlement.com/9291000/d/pdfs/coalitieakkoord-2021-2025.pdf>

Onze speerpunten

De komende vier jaar willen we ons vooral inzetten op de volgende twee hoofdthema's:

Waterveiligheid op orde

- Delfland moet zich als waterautoriteit inzetten tegen wateroverlast in de wijken. Het klimaat verandert. Dat betekent ook (meer en andere) voorwaarden stellen aan nieuwe gebouwen (verharding) of ruimtelijke plannen. Bij het toestaan van nieuwe functies in een gebied, moet rekening gehouden worden met de kwantiteit en kwaliteit van het beschikbare water in het gebied. Op deze manier voorkomen we problemen, ook op de langere termijn.
- Het veranderende klimaat stelt ook hogere eisen aan het ontwerp én het beheer van dijken. Het uitvoeren van deze taken heeft daarom prioriteit. De verwachting is dat de waterafvoer in de grote rivieren en beken steeds meer met pieken gepaard gaat en de druk op de dijken en kades vergroot. De dijken en kades moeten bestand zijn tegen hoge piekafvoeren en langdurige droogte.

Duurzaamheid hand in hand met economische ontwikkeling

De waterschappen leveren een belangrijke bijdrage aan (de verduurzaming van) de energieproductie en het energiegebruik in Nederland. De komende jaren wil de ChristenUnie-SGP nog meer inzetten op warmtewinning uit rioolwaterzuiveringen, riolen of oppervlaktewater. Daarbij willen we voorkomen dat afvalstoffen, zoals medicijnresten en verfstoffen, in het riool terechtkomen.

Overige speerpunten:

- Tarieven van Delfland moeten zo min mogelijk stijgen, gezinnen met een smalle beurs worden ontzien. Soms betekent dit ook het aflossen van schulden om rentekosten te verminderen. Zo komt er ruimte om in de toekomst de grote opgaven financieel aan te kunnen.
- Behoud en vergroting van onze zoetwatervoorraad. Voldoende water bij alle weertypes. Het juiste waterpeil op de juiste plaats, ook om bodemdaling te voorkomen. Dit is goed voor zowel stedelijk als agrarisch gebied.
- Delfland moet zich inzetten voor de waterkwaliteit waarbij moet worden voorkomen dat schadelijke stoffen in het water komen, zoals PFAS, microplastics en medicijnresten. Dit geldt ook voor stoffen die pas gevaarlijk zijn in combinatie met andere stoffen of nog niet verboden zijn vanwege omdat de schadelijke effecten nog niet allemaal zijn onderzocht.
- Versterken van biodiversiteit. Het waterschap stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van een gezonde biodiversiteit in sloten en oevers.
- We streven ernaar dat inwoners, bedrijven, organisaties, kennisinstellingen en medeoverheden vroegtijdig en volwaardig betrokken worden bij gebiedsprocessen en projecten. Dit stimuleert gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Participatie voor, door en met publieke en private partners.

Onze kandidaten voor het waterschapsbestuur

Y.L. Lont (Ytzen)
's-Gravenhage

H. Roeten (Harm)
Pijnacker

A.J. Grashuis (Arjan)
Delfgauw

W. Anker (William)
Vlaardingen

5.	P.C. Anker	Maassluis
6.	J.W. Rouwendal (Jan-Willem)	Voorburg
7.	S.G. Windster (Soraida)	Delft
8.	M.P. de Graaf (Martin)	Delfgauw
9.	T.J. Moser (Tijmen Jan)	's-Gravenhage
10.	A.C. Visser (Arend)	Maasland
11.	J.M. Zijlmans (Marjan)	Vlaardingen
12.	A. van Spronsen (Ton)	's-Gravenzande
13.	D. Ros (Daniel)	Wateringen
14.	G.J. de Graaf (Gerrit)	Schiedam
15.	S.E.H. Blankendal (Sheila)	Rotterdam
16.	F.B. Wilschut (Frank)	Voorburg
17.	E.E. Heijndijk-van der Veer (Esther)	Vlaardingen
18.	W.E. Schuurmans-Oosterom (Wimke)	Delft
19.	J.A. van Tatenhove-Meesen (Ankie)	Berkel en Rodenrijs
20.	J.K. Gooijer - Medema (Joelle)	Delft
21.	W.H. de Zoete-van der Hout (Willy)	Poeldijk
22.	P.J. Hofman (Pieter Jan)	's-Gravenzande
23.	P.A. Grinwis (Pieter)	's-Gravenhage

Wat mag u verwachten van ons team van kandidaten voor het waterschapsbestuur?

- Ons team heeft kennis van waterbeheer, bestuurlijke ervaring en een dienstbare, leergierige en integere opstelling.
- Wij hebben oog voor een duurzaam waterbeheer, zodat onze kinderen niet worden opgezadeld met problemen die we nu al kunnen voorzien.
- Wij hebben het vermogen om verbindingen te leggen met belanghebbenden, inwoners en bedrijven in ons gebied.
- Ons team is gericht op samenwerking om problemen op te lossen; we schuiven problemen niet door.
- We zijn bereid om als goede rentmeester verantwoording af te leggen over onze omgang met de schepping.
- Ons team is transparant bij de besluitvorming over watervraagstukken en zorgvuldigheid bij de afweging van maatschappelijke en individuele belangen.
- We zijn aanspreekbaar op de gedragscode van de ChristenUnie-SGP, die tot doel heeft om de integriteit te waarborgen.
- We zijn alert op signalen vanuit de inwoners en bedrijven en luisteren naar problemen bij overlast en naar ideeën voor beleid dat beter kan.

Het waterschap werkt in dienst van de samenleving

Water vormt een blauwe draad in de Bijbel. Zonder water is er geen leven mogelijk. Bij de schepping heeft God ordening aangebracht in dag en nacht, water en land. Hij richtte zich daarna op de planten en dieren en tot slot was de aarde klaar voor de schepping van mensen.

Delfland drijft letterlijk en figuurlijk op water. Als ChristenUnie-SGP zien we de zorg voor Gods schepping als onze opdracht en op basis daarvan nemen wij bestuurlijke verantwoordelijkheid. Dat leidt tot herkenbaar rentmeesterschap. De mens en zijn behoefte zien wij niet als de maat der dingen! We maken keuzes in het zoeken naar balans tussen ecologie en economie, tussen welzijn en welvaart en tussen beschermen en benutten. We doen dat met het oog op onze kinderen en kleinkinderen en richten ons daarbij op de lange termijn. Financiën zijn voor ons niet bepalend, maar volgend voor het beleid. Als er plannen worden gemaakt doen we dat "sober en doelmatig".

De ChristenUnie-SGP-fractie bouwt bewust mee aan zo'n eerlijke, transparante, rechtvaardige overheid. De fractie is ook daarom zélf aanspreekbaar op haar handelen. Wij zijn goed bereikbaar en geven rekenschap van ons handelen wanneer dat gevraagd wordt.

De ChristenUnie/SGP kiest voor

- **Gelijke kansen voor iedereen.** De ChristenUnie-SGP gelooft in de kracht van de parlementaire, democratische rechtstaat. Iedereen telt evenveel mee. Als burger en als kiezer. Betrokkenheid moet voor elke inwoner gaan gelden. Een helder participatie-protocol kan daarbij helpen.
- **Heldere communicatie over wat we doen.** Bij alle grote werken moet worden ingezet op optimale communicatie met omwonenden/ betrokkenen, belanghebbenden

en belangstellenden. Burgers verdienen tijdig de juiste informatie. Hierbij geven we duidelijk aan wat we wel en niet kunnen doen.

- **Het versterken van het vertrouwen tussen overheid en inwoners.** De democratie kan alleen bestaan bij de gratie van het vertrouwen van burgers. Dat vertrouwen moet worden teruggewonnen en versterkt. Om te werken aan het vertrouwen zorgen wij voor een betrokken, wijze, transparante en toekomstgerichte bestuurscultuur. Een cultuur waarin de overheid zelf de regels en wetten naleeft en het vertrouwen heeft dat de burgers dat ook doen. Wij doen dat in de wetenschap dat we ook fouten maken. Wij staan open voor gesprek en geven fouten toe. Ook als dat geld kost.
- **Maatwerk burgerparticipatie.** We streven ernaar dat inwoners, bedrijven organisaties, kennisinstellingen en medeoverheden vroegtijdig en volwaardig betrokken worden bij gebiedsprocessen en projecten. Dit stimuleert gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een duurzame ruimtelijke ontwikkeling. Participatie voor, door en met publieke en private partners.
- **Serieus nemen van adviezen.** De adviezen van Rekenkamer(commissie)s, Ombudsman en externe Bezwaaradviescommissies moeten zeer zwaar meewegen in de besluiten van het waterschap. Wij wijken hier alleen van af als we daar zwaarwegende redenen voor hebben.
- **Gedrag dat helpt de opgaven te realiseren, wil de ChristenUnie-SGP belonen en aanmoedigen.** De wateropgave is een brede maatschappelijke opgave. Het realiseren daarvan vraagt inzet van allen. Dat dragen we voortdurend uit. We nodigen niet alleen overheden, maar ook maatschappelijke en economische sectoren en ingezetenen uit om bij te dragen. Alleen samen kunnen we dat bereiken wat nodig is. De inzet van anderen stimuleren we door bijdragen aan de opgave te belonen. Een van de mogelijkheden is het leveren van een subsidie of een financiële bijdrage. Bewustwording van inwoners en bedrijven helpt om problemen/uitdagingen aan te pakken. We willen zelfwerkzaamheid bevorderen en goede ideeën belonen.

Het waterschap biedt perspectief aan Landbouw en Economie

Klimaatverandering is aan de orde van de dag. We zien steeds vaker langdurig droge periodes én wateroverlast door grote hoeveelheden neerslag. De ChristenUnie-SGP wil daarom werken aan balans tussen droge voeten aan de ene kant en het beperken van droogte aan de andere kant. In Nederland zijn we kampioen water afvoeren en we realiseren ons dat dit onnatuurlijke proces ernstige gevolgen heeft voor de ecologie en biodiversiteit. Voor de ChristenUnie-SGP zijn water en bodem leidend voor het inrichten en het gebruiken van onze leefomgeving. Daarom vinden we dat we zorgvuldig moeten omgaan met de verschillen van grondgebruik om grondwaterstanden aan te passen.

De economie werkt in dienst van de samenleving en niet andersom. Wij willen ruimte bieden aan ondernemers die waardevolle diensten leveren aan de samenleving, met oog voor de omgeving waarin deze bedrijven actief zijn. Daarbij is het niet het uitgangspunt om te streven naar maximale groei, maar naar maximale bloei. De agrarische sector is van groot belang voor onze voedselvoorziening en levert een

belangrijke bijdrage aan de economie in Nederland. Dagelijks zetten de vakmensen binnen de landbouw zich in voor veilige voeding, het onderhouden van het landschap en de bescherming van biodiversiteit.

De ChristenUnie-SGP kiest voor

- **Innovatie voor het herstel van ecologische waarden.** Waar mogelijk gaan we voor een natuurlijke inrichting van het watersysteem. De ChristenUnie/SGP ziet ook mogelijkheden in innovatie, zeker bij de waterzuiveringstaak. Denk daarbij aan een signaalfunctie op het gebied van ziekten op basis van metingen in de afvalwaterzuivering.
- **Het gebruik van innovatieve gewasbeschermingsmiddelen.** De doelen uit de Kader Richtlijn Water voor ecologie, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen kunnen we niet halen als we op de huidige manier verder gaan. De ChristenUnie-SGP vindt dat we door innovatie van gewasbeschermingsmiddelen de kwaliteit van het water en onze natuur sterk kunnen verbeteren. Bovendien wil de ChristenUnie-SGP kunstmest vervangen door meer natuurlijke alternatieven.
- **Landbouw. Boeren moeten in het gebied kunnen boeren.** Dat is nodig voor de voedselzekerheid en stikstof. Daar hoort wel een juist peilbeheer bij. De ChristenUnie/SGP wil boeren ook graag helpen om hun kringloop gesloten te krijgen. Kringlooplandbouw is beter voor de bodem en het water. Waar het mogelijk is werken we samen om een toekomstgerichte landbouw te ontwikkelen. Tegelijk betrekken we de consumenten hierbij door goede voorlichting te geven over hun koopgedrag. Als waterschap kunnen we hieraan een belangrijk bijdrage leveren.
- **Een waterschap dat samenwerkt voor een duurzame leefomgeving.** De ChristenUnie/SGP kijkt niet alleen naar de kerntaken (schoon, voldoende en veilig water), maar ook naar de ontwikkeling van een duurzame (leef)omgeving. Dat kan een waterschap niet alleen. De ChristenUnie/SGP wil dat het waterschap dat doet in samenwerking met andere overheden, ondernemers en het onderwijs.
- **Investeren in kennis over water.** Nederland is wereldkampioen watermanagement. De ChristenUnie/SGP wil blijven investeren in deze kennis in samenwerking met de andere waterschappen. De ChristenUnie/SGP wil jonge mensen betrekken bij watervraagstukken via scholen en jeugdbesturen. Zoals water ons verbindt met de hele wereld en haar bewoners, zo willen wij onze kennis en vaardigheden met hen delen. Nationaal en internationaal.

Het waterschap bevordert de gezondheid van mens en dier

Volgende schoon en gezond water in de leefomgeving is van groot belang voor de gezondheid van mens en dier. Ook de landbouw en industrie hebben groot belang bij zoet water. Maar de aanwezigheid van voldoende en schoon water is steeds minder vanzelfsprekend. Daarom is het enorm belangrijk om met zorg om te gaan met het beschikbare zoete water en het vergroten van de kwaliteit hiervan. De ChristenUnie/SGP zet daarom maximaal in op behoud van zoveel mogelijk zoet water van een zo goed mogelijke kwaliteit. Dat doen we bij voorkeur op een zo natuurlijk mogelijke manier.

'Zonder water groeit er niets. Zowel de mens, de natuur als de economie kunnen niet zonder water.'

De ChristenUnie/SGP kiest voor

- **Behoud en vergroting van onze zoetwatervoorraad.** 97 % van het water op aarde is zout. Wat er aan zoet water is, moet beschermd worden. Onze drinkwatervoorziening is ervan afhankelijk. Ook landbouw, natuur en industrie hebben belang bij voldoende, gezond en zoet water. We maken zoveel mogelijk gebruik van natuurlijke omstandigheden: het verruimen van waterlopen, bufferen van zoet water op plaatsen waar dat kan en het vergroten van zoetwater voorraden in de bodem.
- **Aanpakken van watervervuiling.** Overtredingen met watervervuiling pakken we streng aan. De vervuiler betaalt de kosten voor het wegnemen van de vervuiling. Verontreinigingen door botulisme en blauwalgen worden zoveel mogelijk bestreden. We werken aan verbetering van de kwaliteit van het water uit de waterzuiveringen. Het mag geen afbreuk doen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater.
- **Duidelijkheid over de beschikbaarheid en verdeling van zoet water.** We werken samen met Rijk, Provincies, Gemeenten en belanghebbende sectoren, met behoud van ieders verantwoordelijkheid. Voor derden moet duidelijk zijn wie waarvoor verantwoordelijk is.
- **Sectorale belangen moeten niet bekostigd worden uit gemeenschapsgeld.** Bij een grotere zoetwaterbehoefte dan beschikbaarheid, is het aan partijen die daar belang bij hebben om na te gaan hoe zij daarin kunnen voorzien. Als het waterschap daaraan mee kan werken, zal zij dat doen. In dat geval zal de betreffende sector daarvoor de kosten betalen.
- **Het juiste grondgebruik op de juiste plaats kan problemen voorkomen.** Bij het toestaan van nieuwe functies in een gebied, moet rekening gehouden worden met de kwantiteit en kwaliteit van het beschikbare water in een bepaald gebied. Op deze manier voorkomen we problemen in de toekomst.

Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water

De ChristenUnie-SGP wil dat wij en de generaties na ons, veilig in Nederland kunnen wonen en werken. Het waterschap zorgt voor de bescherming tegen water. Sterke dijken, goed onderhouden waterkeringen en een waterbestendige omgeving zijn van levensbelang.

Veiligheid is niet vanzelfsprekend. We moeten blijven investeren om ons te beschermen tegen de gevaren van teveel en te weinig water. De zomer van 2021 is daar een goed voorbeeld van met ongekend hoogwater in de grote rivieren en enorme overstromingsschade in Limburg. De perioden van ernstige droogte in 2018 en 2019 lieten zien dat dijken ook hier gevoelig voor kunnen zijn.

De ChristenUnie-SGP kiest voor

- **Veilige dijken.** Het veranderende klimaat stelt hogere eisen aan het ontwerp én het beheer van dijken. Het uitvoeren van deze taken heeft daarom prioriteit. De verwachting is dat de waterafvoer in de grote rivieren en beken steeds meer met

pieken gepaard gaat en de druk op de dijken en kades vergroot. De dijken en kades moeten bestand zijn tegen hoge piekafvoeren en langdurige droogte.

- **Het goed informeren van inwoners en bedrijven over de mogelijke waterrisico's.** Veel inwoners van Nederland zijn zich niet bewust van het gevaar van water en van het wonen in een laaggelegen delta. Omdat de waterschappen hun werk goed doen, beseffen veel mensen niet hoeveel inspanningen en middelen dit vergt en wat de impact kan zijn van achterstallig onderhoud. Meer voorlichting en educatie is nodig om de bewustwording hierover te vergroten en het belang en bestaansrecht van waterschappen onder de aandacht te brengen.
- **Het beperken van bodemdaling.** Met name in de veenweidegebieden en diepe kleipolders hebben we te maken met ernstige bodemdaling. Doordat de bodem zakt en de dijker hoger worden, worden ook de gevolgen van een overstroming heviger. Daarbij leidt bodemdaling tot extra CO₂-uitstoot (veen), kwel en verzilting. Dit moet anders. De leefbaarheid en houdbaarheid van wonen en agrarisch gebruik in deze gebieden staat op termijn onder grote druk. Daarnaast zorgt bodemdaling voor verzakking en gebouwschade in binnensteden. De ChristenUnie/SGP wil onderzoek doen naar een oplossing waarin de bodemdaling sterk wordt afgeremd én tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de belangen van de agrarische sector en bewoners.
- **Het maken van slimme locatiekeuzes.** Het waterschap stimuleert de samenleving om meer waterbewust te wonen en te werken: wonen op lage, overstroombare plaatsen met een kwetsbare waterhuishouding moet sterk worden ontmoedigd. Zo hopen we te voorkomen dat extra grondstoffen, CO₂ en energie nodig is om bijvoorbeeld woningen of grond op (te) lage plaatsen droog te houden.
- **Het benutten van kansen.** Het waterschap moet proactief kansen in ruimtelijke ontwikkelingen voor bijvoorbeeld fiets- en wandelpaden, natuurontwikkeling en bloemrijke dijken verzilveren. Op deze manier kan op een goedkope manier veel maatschappelijke winst worden geboekt. Vroegtijdig en intensief samenwerken met andere overheden en organisaties is hiervoor noodzakelijk.

Het waterschap werkt klimaatbestendig

Het klimaat is altijd in beweging. Natuurlijke én menselijke invloeden zorgen voor verandering. Sinds de industriële revolutie is de invloed van de mens op het klimaat snel groter geworden. De klimaatverandering die we de afgelopen decennia meemaken, heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. Sinds 1900 is de temperatuur in Nederland met bijna 2°C gestegen en is de hoeveelheid neerslag gemiddeld met 20-25 procent toegenomen. En ervaringen in 2018, 2019 en 2020 tonen aan dat ook droogte ons flink parten kan spelen.

Nederland is extra kwetsbaar voor overstromingen omdat ons land voor een groot deel onder de zeespiegel ligt. Ook kan klimaatverandering leiden tot een tekort aan drinkwater of onze gezondheid door nieuwe infectieziekten nadelig beïnvloeden.

De ChristenUnie-SGP kiest voor

- **Herstellen van het natuurlijke bodem- en watersysteem.** De gevolgen van klimaatverandering kunnen we alleen opvangen door de veerkracht van het natuurlijke bodem- en watersysteem te herstellen, robuuste verbindingen tussen de bebouwde omgeving en het landelijk gebied aan te leggen en effectieve afvoer- en bergingsvoorzieningen te realiseren.
- **De rekening niet doorschuiven naar toekomstige generaties.** De ChristenUnie/SGP wil dat de openbare ruimte in Nederland ruim vóór 2050 waterrobuust en klimaatbestendig (duurzaam) is. Wij mogen door onze keuzes onze (klein-)kinderen niet opscheppen met torenhoge lasten en niet-beheersbare maatschappelijke vraagstukken. Het klimaat wacht niet op ons!
- **Meer water vasthouden in onze bodem.** Herstel van het natuurlijke systeem begint met het vergroten van de infiltratie van regenwater in de bodem. Het vasthouden van water in de bodem neemt in stedelijk én landelijk gebied sterk af. Door meer water vast te houden krijgen we bij hevige regenval minder wateroverlast en is tijdens droogte blijft water langer beschikbaar om verkoeling te bieden. Hierbij wordt opvang in waterbassins door de glastuinbouw en projecten zoals de Rainlevel gestimuleerd. Dit grondwater vormt in tijden van droogte een belangrijke bron en buffer (verbinding) tussen natte en droge perioden.
- **Meer toezicht op het oppompen van water uit de grond en uit het oppervlaktewater.** Ook moet er werk worden gemaakt van regionale verdringingsreeksen zodat inwoners, boeren en tuinders duidelijkheid krijgen over de beschikbaarheid van water in tijden van droogte, als de vraag naar water vele malen hoger ligt dan de beschikbaarheid ervan.
- **Vergroenen van stedelijke gebieden.** Stedelijke gebieden zijn veelal verhard en versteend waardoor de natuurlijke veerkracht en sponswerking is verdwenen. Schoon hemelwater wordt grotendeels via het riool afgevoerd en als gevolg hiervan verontreinigd. Minder verharding (meer infiltratie van hemelwater, minder hittestress), meer groen (verkoeling, biodiversiteit) is hard nodig.
- **Ondersteunen van burgerinitiatieven.** Voor klimaatbestendige dorpen en steden hebben we fysieke groene ruimte zoals parken, wadi's, daken en tuinen nodig. Maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering te verzachten, moeten steeds meer opkomen uit burgerinitiatieven: meer groene daken en groene tuinen, stimuleren van gemeenten om zelf openbare ruimte te vergroenen. De aanwezigheid van water maakt woonwijken mooier en verhoogt de kwaliteit van een wijk. Wij willen dan ook stimuleren dat bij de aanleg van wijken maximale aandacht is voor een mooie, natuurlijke, ecologisch waardevolle inrichting.

Het waterschap werkt circulair en energieneutraal

De ChristenUnie/SGP wil dat waterschappen in 2050 volledig circulair zijn. Dat betekent een omwenteling en omdenken in de manier waarop we omgaan met grondstoffen en onze leefomgeving. Door energie te besparen én op te wekken, grondstoffen te besparen én te hergebruiken/ winnen, wordt de impact op de natuur

en milieu beperkt en de regionale economie versterkt. Dat vraagt een grote inspanning van ons allemaal: alle producten en diensten moeten zó slim worden ontworpen dat de waarde, herbruikbaarheid, kwaliteit en levensduur voor een lange periode in een gebruikerskringloop is gegarandeerd. Van bezit naar gebruik, van afval naar grondstof, van eenmalig benutten (lineair) naar sluitende kringlopen (circulair). Als waterschappen passen we dit principe toe bij de inkoop, het ontwerp, realisatie en beheer van onze eigendommen en installaties.

Klimaatverandering is een belangrijke aanleiding voor de energietransitie van fossiele naar duurzame, schone bronnen. CO₂-reductie staat hierbij voor de ChristenUnie/SGP centraal. Duurzaam energiegebruik is noodzakelijk voor een CO₂-arme samenleving in 2050. Om de nationale klimaatambities te halen, moet Nederland de energietransitie versnellen. Waterschappen hebben een belangrijke rol hierbij.

De ChristenUnie/SGP kiest voor

- **Zoveel mogelijk hergebruik van materialen.** De ChristenUnie/SGP vindt het vanuit verantwoord rentmeesterschap belangrijk dat bestaande (rest)materialen zoveel mogelijk worden hergebruikt. De rioolwaterzuiveringsinstallaties van het waterschap zijn [onder andere] belangrijke 'hubs' waar schoon water, energie en grondstoffen (voor o.a. kunstmest) worden teruggewonnen uit rioolwater.
- **Benutten van lokale kringlopen.** Nieuwe materialen zijn bio-based en bij voorkeur lokaal geproduceerd in een kringloopeconomie met nieuwe verdienmodellen. Vrijkomende biomassa bij het onderhoud van wateren en dijken wordt lokaal als bodemverbeteraar verwerkt als bouwsteen in de kringlooplandbouw.
- **Opwekken en besparen van energie.** De waterschappen leveren een belangrijke bijdrage aan de verduurzaming van de energieproductie en het energiegebruik in Nederland. De komende jaren wil de ChristenUnie/SGP nog meer inzetten op warmtewinning uit rioolwaterzuiveringen, riolen of oppervlaktewater. Waterschappen moeten rioolwaterzuiveringsinstallaties inzetten als hubs voor duurzame energie.
- **Duurzaam inkopen van materialen.** Waterschappen moeten fors inzetten op duurzaam en sociaal inkopen, bijvoorbeeld duurzame materialen en energiezuinige apparaten en technieken toepassen. Het reduceren van zuiveringsslib en het terugwinnen van warmte en grondstoffen hieruit, zorgt ervoor dat klimaat, mens, milieu en natuur erop vooruitgaan.

Het waterschap zorgt voor natuur en milieu

We zijn rentmeesters. Dit betekent dat de ChristenUnie/SGP verantwoord om wil gaan met onze natuur en het milieu. Zij zijn belangrijk voor mens en dier om zowel lichamelijk als psychisch gezond te zijn en blijven.

De natuurontwikkeling lift mee met een adequaat waterbeheer. We willen in samenspraak met land- en tuinbouwbedrijven biodiversiteit – de verscheidenheid aan planten- en diersoorten – in en om zoveel mogelijk kilometers sloten bereiken. Een grote variatie aan teelten levert een bijdrage aan biodiversiteit. Daarbij moet bijzondere

aandacht zijn voor weidevogels en voor de bescherming van bijenkolonies en insecten. Dit geldt ook voor het agrarisch natuurbeheer langs waterlopen.

De ChristenUnie/SGP ondersteunt het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Waar mogelijk werken we samen aan een gezonde leefomgeving waarin het goed wonen en werken is. De agrariërs en natuurbeheerders zijn de ruggengraat van landschaps- en natuurbeheer in ons land.

De ChristenUnie/SGP kiest voor

- **Versterken van biodiversiteit.** Het waterschap stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van een gezonde biodiversiteit in sloten en oevers.
- **Beheren van sloten op een manier die goed is voor de natuur.** De ChristenUnie/SGP wil een goed en verantwoord onderhoud van sloten en andere wateroevers. Hierbij wordt rekening gehouden met specifieke omstandigheden. Goed onderhoud van sloten en wateroevers vraagt in laaggelegen veengebieden een andere benadering dan op de zandgronden of kleigebieden.
- **Bestrijden van invasieve exoten.** Planten en dieren die niet van nature voorkomen in ons land, vormen vaak een bedreiging voor onze veiligheid, de biodiversiteit en de waterkwaliteit. Daarom moeten ze zo effectief mogelijk bestreden worden. Denk hierbij aan de Amerikaanse rivierkreeft en de Japanse duizendknoop.
- **Versterken van waterkwaliteit volgens de Europese norm.** Volgens de Europese Kaderrichtlijn Water moet uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van het water op orde zijn, zowel chemisch als ecologisch. We houden vast aan het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Het waterschap meet en monitort de toestand van de wateren in haar gebied en neemt alle maatregelen die nodig zijn om aan de richtlijn te voldoen voor zover dat de verantwoordelijkheid van het waterschap is. Alleen op die manier blijft ons drink- en oppervlaktewater schoon.
- **Een gezonde visstand.** De ChristenUnie/SGP streeft naar een gezonde visstand. Waterwerken worden waar mogelijk zo visvriendelijk en passeerbaar gemaakt. Een goede visstand draagt bij aan een gezonde ecologie van de wateren en heeft een positief effect op de waterkwaliteit. Om vervuiling te voorkomen zetten we in op loodvrij vissen in de sportvisserij.

Het waterschap brengt water en recreëren samen

Het water is belangrijk voor de recreatie. We mogen genieten van het water en de natuur. Denk aan zwemmen, schaatsen, varen of vissen¹. Het waterschap bevordert dat paden langs het water en de dijken zo veel mogelijk beschikbaar zijn voor wandelaars en fietsers. Ook zorgt het waterschap voor de monitoring van het zwemwater², zodat er veilig gezwommen kan worden.

¹ Denk bijvoorbeeld aan de recreatieve hengelsport. De hengelsportfederaties (HSF) vormen een belangrijke gesprekspartner voor het waterschap. Hun kennis kan ook worden benut voor het monitoren van de (ecologische) waterkwaliteit.

² Dit betreft een door de provincie aan het waterschap opgedragen neventaak.

Soms worden recreatietaken of taken ten aanzien van gebieds- en landschapsontwikkeling uitgevoerd door het waterschap. Het waterschap is daarbij niet verantwoordelijk voor de financiering. De ChristenUnie/SGP wil dat het waterschap vooraf heldere afspraken maakt met de betrokken partijen. Een belangrijke randvoorwaarde voor de ChristenUnie/SGP is dat recreatief gebruik van het water niet in strijd mag zijn met de uitvoering van de kerntaken van het waterschap.

De ChristenUnie/SGP kiest voor

- **Recreatieve wensen van inwoners.** Zo kan er in overleg met betrokkenen, de gemeente of de provincie, ruimte ontstaan voor de aanleg van wandelpaden, kanovoorzieningen, zwemwatervoorzieningen, vissteigers of bijvoorbeeld een fietsbrug of -pont.
- **Afstemming met de particuliere grondeigenaren.** We willen niet dat het recreatieve gebruik leidt tot overlast voor de omgeving. De plannen moeten daarom worden afgestemd met de belanghebbenden.
- **Een goede omgang met en behoud van de Nederlandse historie in en rond het water.** Er moet daarom zorgvuldig worden omgegaan met het watererfgoed zoals waardevolle watermolens, sluisen en gemalen. Bijzondere watergangen zoals beken, sprengen, inundatiekanalen of fortgrachten onderhouden we goed.
- **De realisatie van architectonische verantwoorde gebouwen en gemalen.** Bij de aanleg van watergangen, dijken of andere waterinfrastructuur wordt gezorgd dat deze goed passen in het landschap.
- **Goede voorzieningen voor de recreatievaart.** Toeristische routes met afmeerplaatsen en afgiftepunten voor vuilwater vormen de basis voor verantwoorde recreatievaart. Plezierboten moeten hun septic tank niet lozen op onze vaarten en meren. Het waterschap spant zich daarvoor in. Het waterschap maakt met de provincie heldere afspraken over deze taak³ en de financiering.

Het waterschap gaat verantwoord om met uw geld

De ChristenUnie/SGP vindt dat waterschappen verstandig moeten omgaan met de middelen die zij hebben. Een goede uitvoering van de waterschapstaken staat daarbij voorop. We spannen ons in om een verhoging van de lasten voor inwoners en bedrijven te beperken. Bij de uitvoering van de werkzaamheden moet het waterschap altijd zoeken naar de meest efficiënte en slimme aanpak. Bij een eerlijke verdeling van de waterschapslasten hoort dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Daarbij hebben we in het bijzonder oog voor de lagere inkomens.

Als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne zijn de prijzen voor gas- en materialen extreem gestegen. Daarbij leidt de overspannen woningmarkt en bouwsector ook tot schaarste in beschikbare bouwmaterialen en personele middelen. Als gevolg hiervan worden investeringen fors duurder en stijgen de uitvoeringskosten van waterschappen ook ongekend hard. Extra investeren in duurzame opwekking én

³ De taak ten aanzien van de vaarwegen betreft een door de provincie aan het waterschap opgedragen neventaak.

besparing van energie, maakt waterschappen minder afhankelijk van gas en zorgt dat uitvoeringskosten lager worden. Investerings in een energieneutraal waterschap en een klimaatbestendige omgeving mogen als gevolg van deze kostenontwikkelingen niet worden uitgesteld of versoberd, maar dienen juist te worden versneld.

De ChristenUnie-SGP vindt dat het waterschap zijn taken en werkzaamheden uitvoert tegen de maatschappelijk laagste kosten. We willen vasthouden aan het principe dat de vervuiler of de veroorzaker van een waterprobleem (mee)betaalt aan de benodigde maatregelen. Kosten en lasten willen we niet doorschuiven naar de volgende generaties. Het waterschap werkt democratisch en legt publiekelijk verantwoording af over de genomen besluiten. Jaarlijks wordt inzichtelijk gerapporteerd over de uitgevoerde werkzaamheden en de besteding van de middelen. Op deze manier wil de ChristenUnie/SGP ervoor zorgen dat dat helder is waaraan het waterschap uw geld besteedt.

De ChristenUnie-SGP kiest voor

- **Beheersing van de van de waterschapslasten.** Bij de besluitvorming over investeringen worden de risico's helder in beeld gebracht. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse mag hierbij niet ontbreken.
- **Benutten van subsidies voor projecten van het waterschap.** Middelen van het Rijk, de provincie of de Europese Unie worden door het waterschap ingezet om boven op de eigen taken extra doelen te realiseren voor natuur, recreatie en landschap. Als het waterschap neventaken uitvoert, dragen de hiervoor verantwoordelijke medeoverheden de kosten.
- **Duurzaam financieel beleid.** We verschuiven de kosten niet naar volgende generaties. Om de toekomstige rentelasten tot een acceptabel niveau te beperken wordt een schuldenplafond gehanteerd. Lenen doen we zo min mogelijk.
- **Geld voor versnelling naar CO2-neutraal waterschap.** Financiële voordelen, die waterschappen hebben uit hun eigen fossielvrije duurzame energieopwekking, worden voornamelijk gebruikt voor het doorontwikkelen van projecten die bijdragen voor het behalen van de klimaatdoelstellingen van 2030. Op deze manier versnellen we een CO2-neutraal waterschap.
- **Eerlijke en integere omgang met investeringen.** Voor investeringen willen we afschrijven over de reëel te verwachten levensduur. De ChristenUnie-SGP wil kapitaalvernietiging voorkomen en niet meewerken aan boekhoudkundige, fiscale trucs of te risicovolle financiële constructies om een gunstigere lastenontwikkeling voor te spiegelen.
- **Gelijke behandeling van particulieren en bedrijven.** We willen voorkomen dat particulieren of bedrijven worden geconfronteerd met onevenredige hoge eigen kosten⁴. Het waterschap zoekt naar maatschappelijke oplossingen om de kosten voor iedereen te beperken.

⁴ Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het ontbreken van een rioolaansluiting, het onderhoud van een beschoeiing langs een vaarweg of de kosten voor het verwijderen van verontreinigde bagger. Indien nodig werkt het waterschap mee aan een individuele oplossing.

- **Eerlijke kostenverdeling over de verschillende belangencategorieën.** Naar verhouding betalen ingezetenen nu vaak te veel. Onze uitgangspunten zijn: de vervuiler of degene die het meeste voordeel heeft bij de waterschapstaak betaalt ook het meest. Bij een herziening van het belastingstelsel, zal dit ons uitgangspunt zijn.
- **Eigen rekenkamer.** Een eigen rekenkamer ondersteunt bij de controle op een efficiënte realisatie van de doelen van het waterschap door het algemene bestuur van het waterschap. Ook kan worden samengewerkt met rekenkamers van andere waterschappen.
- **Samenwerken met andere overheden.** De ChristenUnie-SGP wil dat er heldere afspraken zijn over de kostenverdeling tussen overheden. Samenwerking moet leiden tot een zichtbaar positief financieel resultaat voor inwoners en bedrijven.

ChristenUnie | SGP

delfland.christenunie.nl